

РЕФЕРАТ

на дипломну роботу:

«Діяльність теоретиків мистецтва часів Ренесансу на прикладі Джорджо Вазарі»

Студента (ки) факультету дизайну

Мистецького інституту художнього моделювання та дизайну імені Сальвадора Далі
Бойко Оксани Валентинівни

Аналіз літературних джерел свідчить, що в наукових колах розглядаються різні підходи до цієї теми. Тому в даній роботі, яка складається з чотирьох розділів, використано теоретичний матеріал з літературних першоджерел італійського Ренесансу, а також матеріали вітчизняних і зарубіжних авторів, наукових статей та інших праць провідних науковців.

Загальний об'єм роботи складає 96 сторінок. Робота містить 12 додатків. Кількість використаних джерел становить 131.

Мета роботи: дослідити історичний та ідейний контекст зародження наукового мистецтвознавства в теоретичних шуканнях італійських теоретиків-мистецтва XVI століття і, перш за все, Вазарі.

Об'єкт дослідження: літературні першоджерела італійського Ренесансу.
Предмет дослідження: літературні і художні праці Джорджо Вазарі.

Перший розділ роботи - теоретичний. В ньому розповідається про роль історії у формуванні та розвитку теорії художньої творчості Джорджо Вазарі.

Другий розділ - практичний. В ньому розповідається про суспільно-історичні умови, що вплинули на формування і становлення особистості Вазарі.

Третій розділ містить інформацію про принципи формування, розвитку і фіксації історичної думки в Італії епохи Відродження, що відобразились у структурі та змісті теоретичних праць Джорджо Вазарі.

Четвертий розділ Охорона праці.

Проаналізувавши літературні першоджерела італійського Ренесансу, а також матеріали вітчизняних і зарубіжних авторів зазначено, що Джорджо Вазарі та інші теоретики мистецтв XVI століття, під впливом сучасної їм наукової думки, змогли акцентувати увагу публіки на різноманітності творчих манер художників, їхніх характерів і здібностей. Під час виконання дипломної роботи тема була розглянута в повному обсязі. За результатами виконаної роботи були зроблені висновки та рекомендації.

Ключові слова: Джорджо Вазарі, італійський Ренесанс, теоретики Відродження, художник, гуманізм, Мікеланджело Буонарроті, Леонардо да Вінчі.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 РОЛЬ ЕПОХИ В ФОРМУВАННІ ТЕОРІЇ ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ ДЖОРДЖО ВАЗАРІ	7
1.1 Філософсько-естетична основа Високого Відродження	7
1.2 Вплив гуманістичних ідей на Вазарі	12
РОЗДІЛ 2 СТАНОВЛЕННЯ ХУДОЖНИКА І АРХІТЕКТОРА: СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ	18
2.1 Традиції та новаторство в містобудуванні у вченнях теоретиків Відродження	18
2.2 Суспільно-історичні умови формування особистості Вазарі	24
2.3 Втілення теоретичних ідей Вазарі в його художній творчості – живописця і архітектора	29
РОЗДІЛ 3 ВАЗАРІ ТА ЙОГО ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВ.....	35
3.1 Вазарі – письменник та історик мистецтва	35
3.2 Вплив історичної думки в Італії епохи Відродження на структуру і зміст «Життєпису»	41
3.3 Специфіка і актуальність творчої позиції Джорджо Вазарі	48
РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ.....	55
4.1 Правила техніки безпеки при роботі за комп'ютером	55
4.2 Вимоги безпеки праці при експлуатації систем опалення, кондиціонування повітря та санітарно-гігієнічні вимоги	61
4.3 Організаційні заходи з забезпечення охорони праці	66
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ	85

ВСТУП

Епоха Відродження - не просто один з численних періодів історії. Це своєрідний історичний феномен, один з тих разючих моментів в історії світової культури, коли відбуваються докорінні зміни у свідомості людини і її бачення світу.

Через сім століть після падіння Риму, після тривалого і багато в чому похмурого Середньовіччя настає дивний період, в який народжується і творить ціла плеяда геніальних і великих людей. Протягом порівняно короткого, за мірками історії, часу відбувається глобальне і унікальне, у своєму роді, переосмислення в ідеях та світогляді, створюються геніальні моделі буття і безсмертні творіння, що випередили свою епоху і повернули свідомість людей на багато століть вперед.

В особі теоретика-мистецтва Джорджо Вазарі перед нами постає потужна і самобутня постать творця першої історії мистецтв, майстра італійської прози, класика науки про мистецтво і художньої критики. Його «Життєписи» завжди будуть служити настільною книгою для всіх любителів і дослідників італійського мистецтва епохи Відродження, як чудовий історичний документ, який є не тільки багатющою скарбницею фактичного матеріалу, а й повноцінним художнім твором, який відтворює яскраву і живу картину художнього життя Італії протягом двох століть.

Актуальність роботи полягає в необхідності уважного дослідження першоджерел оскільки життю, творчості та діяльності теоретиків-мистецтва періоду Ренесансу у вітчизняному мистецтвознавстві приділено недостатньо уваги.

Об'єкт дослідження: літературні першоджерела італійського Ренесансу, а також матеріали вітчизняних і зарубіжних авторів.

Предмет дослідження: літературні і художні праці Джорджо Вазарі.

У зв'язку з цим, **мета роботи** - дослідити історичний та ідейний контекст зародження наукового мистецтвознавства в теоретичних шуканнях італійських теоретиків-мистецтва XVI століття і, перш за все, Вазарі.

Мета дослідження: проаналізувати літературні та електронні джерела, ознайомитися з працями відомих теоретиків-мистецтв того часу.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити наступні завдання:

- встановити роль історії у формуванні та розвитку теорії художньої творчості Джорджо Вазарі;
- охарактеризувати суспільно-історичні умови, що вплинули на формування і становлення особистості майстра;
- розглянути традиції і новаторство в містобудуванні в навчаннях теоретиків Відродження;
- простежити втілення теоретичних ідей Вазарі в його художній творчості;
- проаналізувати принципи формування, розвитку і фіксації історичної думки в Італії епохи Відродження, що відобразились у структурі та змісті теоретичних праць Джорджо Вазарі.

Багато з ідей Вазарі збереглися до наших днів і склали основу уявлень про образотворче мистецтво і про суть художньої творчості. Найбільші творіння людського духу через століття несуть в собі відбитки особистості їх авторів, які творчістю змогли не тільки перемогти свою смерть, але і зробити наповненим, осмисленим, одухотвореним життя численних наступних поколінь.

РОЗДІЛ 1

РОЛЬ ІСТОРІЇ У ФОРМУВАННІ ТЕОРІЇ ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ ДЖОРДЖО ВАЗАРІ

1.1 Філософсько-естетична основа Високого Відродження

Філософія епохи Відродження найтіснішим чином пов'язана з великими географічними відкриттями, з успіхами в галузі природознавства, медицини (виникнення наукової анатомії, відкриття кровообігу, дослідження причин епідемічних захворювань), математики, механіки, астрономії.

В еволюції філософської думки епохи Відродження представляється можливим виділити три характерних періоди: гуманістичний, або антропоцентричний, що протиставляє середньовічному геоцентризму інтерес до людини в її відносинах із світом; неоплатонічний, пов'язаний з постановкою широких онтологічних проблем, тобто, який значно розширив уявлення про буття, матерію, рух, простір та час; натурфілософський.

У першому етапі розвитку філософії епохи Відродження переважали інтереси мислителів до проблем устрою людини у світі, який розглядався як центр світобудови і творець самого себе. Встановлюється свого роду культ людини творця.

Біля витоків філософської культури Ренесансу стоїть велична постать Данте Аліг'єрі (1265 - 1321). Данте був видатним поетом і мислителем. Він відомий громадськості як автор "Божественної комедії" і трактатів "Бенкет" і "Монархія", що заклав у своїх творах основи нового гуманістичного вчення про людину. У своїй творчості Данте був найтіснішим чином пов'язаний із сучасною йому філософією, теологією та наукою.

Картина світу, яка з'являється перед читачем "Божественної комедії" за своєю структурою ще цілком середньовічна. Справа тут не тільки в успадкованій від античності геоцентричної космології, згідно з якою Земля є центр всесвіту, а й у тому, що Творцем світу і його організатором вважається Бог [16, ст. 103-105]. ...

ВИСНОВКИ

Зародження теорії образотворчого мистецтва і архітектури в епоху Ренесансу було тісно пов'язано з розвитком фундаментальних і прикладних наук. Художня творчість сприймалася авторами праць як частина загального світовстановлюючого процесу і не протиставлялась ними ні природі, ні будь-якій діяльності людини. Осмислюючи проблеми мистецтва, вони вважали можливим звертатися до досвіду різних наук і філософських шкіл свого часу.

Життєписи найбільш відомих живописців, скульпторів і зодчих з'явилися в епоху глобальних змін в європейській культурі. У середині XVI століття світосприйняття людей, психологія та структура суспільних і релігійних відносин стали більш складними. Бурхливий розвиток військової справи, будівельного мистецтва і фабричного виробництва дало поштовх до поновлення значущих для практики дисциплін і наук. Поступово набирала хід наукова революція, яка спирається на розвиток математики, логіки, аналітики.

Встановивши роль історії у формуванні та розвитку теорії художньої творчості Джорджо Вазарі було виявлено, що поряд з філософією природи і творчості особливий вплив на задум і структуру головної праці мали гуманітарні дослідження епохи Відродження. Насамперед, в «Життєписах» простежується вплив нової циклічної концепції історії, розробленої гуманістами. Ця концепція допомогла Вазарі написати свою працю від античності до XVI століття і визначила появу етапу, названого ним «Відродження». Крім того, велике значення мало і звернення Вазарі до риторики та лінгвістики. Риторична теорія вплинула на осмислення творчого процесу, етапів створення твору і засобів досягнення виразності образу. Порівняльний аналіз творів, розроблений гуманістами в лінгвістиці, став одним з основних методів, запропонованим Вазарі для художньої освіти.

Охарактеризувавши суспільно-історичні умови, що вплинули на формування і становлення особистості Вазарі, виявили що серед ідей, які

найбільше вплинули на теоретика-мистецтва, слід виділити порівняльно-історичний метод, розроблений в літературознавстві XV-XVI століть, відроджена гуманістами антична риторична наука, а також загальне визнання різноманітності та індивідуальності творінь природи, що слідувало за теоретичним і художнім осмисленням великих географічних відкриттів.

Розглянувши традиції і новаторство у містобудуванні в навчаннях теоретиків Відродження стало очевидним, що в цей період відбулися великі зрушення у світогляді й мистецтві. У архітекторів і художників з'явилося прагнення до пізнання навколишнього реального світу, виробилася гуманістична позиція, з'явився інтерес до античної культури, проте це не було простим копіюванням античних зразків. У галузі містобудування це виразилося як перевага регулярної системи і прагнення до гармонізації архітектурного та міського середовища за допомогою відродження архітектурних ордерів та пропорційності міських забудов. Характерно, що всі проекти епохи Відродження демонструють нам нові міста, збудовані за новими правилами і на чистому місці. Всі вони мають чітку геометричну форму кола або багатокутника, вписаного в коло. Від розташованих у формі багатокутника бастіонів до будівлі в центрі міста вели радіальні вулиці. Це була, щонайменше, основна схема планування міста. Саме ідея замкнутої вуличної перспективи, що веде конкретно до значимої архітектурної мети, мала викликати серйозні зрушення в практиці містобудування, радикально змінити вигляд міст, характер взаємозв'язку архітектури та планування.

Простеживши втілення теоретичних ідей Вазарі в його художній творчості - живописця і теоретика виявлено, що майстер продумано і грамотно цитує все краще, що було в революційному мистецтві Відродження. Він також зазначає, що концепція і задум не менш важливі, ніж висока якість виконання. Художник, насамперед, творець ідей, композицій, малюнків, а тільки після цього майстер. Він проявляє розсудливість, ретельно продумує твір, складає ідеальний образ з елементів, взятих у природі.

Поєднує знання про красу, прагнення до ідеалу і працьовитість, проявляє винахідливість і вигадку. Крім того, Вазарі розуміє, що, працюючи при дворі, для освіченого, інтелектуального замовника, художник може доставити справжню насолоду від свого твору тільки за допомогою прихованої або явної цитати, звернення до літературних або історичних текстів, включення у твір актуальних знань і модних віянь.

Проаналізувавши принципи формування, розвитку і фіксації історичної думки в Італії епохи Відродження, що відбилися у структурі та змісті теоретичних праць Джорджо Вазарі зазначено, що уважне ставлення до досвіду старих і сучасних майстрів було сформовано під впливом творів гуманістів (істориків і філологів). Творчість будь-якого художника Вазарі представляв як урок вдосконалення чи занепаду мистецтв, подібно до того, як будь-який вчинок людини гуманісти оцінювали як корисний або шкідливий для історії, а будь-який текст розглядали як породжений процвітаючою або деградуючою культурою. Без подібного ставлення до майстрів різних епох неможливо було б створення історії образотворчого мистецтва і архітектури. Джорджо Вазарі та інші теоретики мистецтв XVI століття, під впливом сучасної їм наукової думки, змогли акцентувати увагу публіки на різноманітності творчих манер художників, їхніх характерів і здібностей.

Таким чином, початок вивченню мистецтва Відродження поклали його сучасники, особливо батько італійської історії мистецтва Вазарі, а також деякі його попередники, яких надихав щирий і пристрасний ентузіазм по відношенню до того, що створювалося. Саме тому ця первісна історія італійського мистецтва носить характер його захопленої похвали.